

*STRATÉGIA ROZVOJA DOPRAVY A DOPRAVNÝCH STAVIEB
MESTA KOŠICE*

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

VYPRACOVANÁ V SÚLADE SO ZÁKONOM 24/2006 Z. Z.
O POSUDZOVANÍ VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

September 2015

NETECHNICKÉ ZHRNUTIE TEJTO SPRÁVY O HODNOTENÍ

Táto správa o hodnotení strategického dokumentu je spracovaná podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Správa prezentuje závery hodnotenia vplyvov navrhovaného strategického dokumentu „Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice“ na životné prostredie a ľudské zdravie.

POPIS HODNOTENÉHO STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Cieľom SRD je systematizovať problematiku dopravy vo vzťahu k súvisiacim právnym predpisom, vo vzťahu k aktuálnym celoštátnym, regionálnym a medzinárodným koncepciám rozvoja dopravy a najnovším trendom v danej oblasti s prihliadnutím na potreby a potenciál mesta Košíc. Dokument SRD sa zameriava na organizačnú a inštitucionálnu úroveň, prevádzku a infraštruktúru, podporu verejnej dopravy a „mäkkých“ režimov a na účinné využitie nových technológií.

Celková dopravná stratégia mesta je navrhnutá na základe výstupov z prieskumov, analýz a dopravného modelovania existujúceho stavu a tiež z diskusií s odborníkmi z Magistrátu mesta Košice, Krajského úradu Košického samostatného kraja a od dopravcov. Obsahuje tiež návrh zásad riešenia dopravných sub-systémov v súlade s celkovou dopravnou stratégiou a princípmi udržateľnej mobility, závermi analýz a možným sociálno-ekonomickým a demografickým vývojom do roku 2045. Konkrétne návrhy SRD sú v Kapitole 3 rozpracované pre jednotlivé dopravné subsystemy.

Veľmi stručne možno zhrnúť, že návrhy SRD sa všeobecne zameriavajú na rozvoj verejnej hromadnej a integrovanej dopravy, riešenie parkovania v podobe parkovacej politiky a návrhu parkovísk P+R a podporujú cyklistickú a pešiu dopravu, s iba limitovaným počtom návrhov na nové komunikačné prepojenia. Väčšina infraštruktúrnych návrhov SRD predpokladá prepájanie a zkapacitňovanie liniek verejnej hromadnej dopravy, výstavbu terminálov verejnej dopravy a parkovísk, rozvoj cyklotrás a opatrenia na podporu pešej dopravy.

ZHRNUTIE PROCESU POSUDZOVANIA VPLYVOV NÁVRHU SRD NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Práce na strategickom posudzovaní vplyvov na životné prostredie dokumentu SRD boli začaté v novembri 2014. Na spoločnom úvodnom rokovaní, ktoré prebehlo 12.11.2014 so zástupcami mesta, bol predstavený predbežný harmonogram prác SEA, ktorý bol následne rozpracovaný a spresnený. SEA tím sa v danom období zoznamoval s už dostupnými podkladmi a pripravoval zoznam podkladov, ktoré

bude nutné ďalej obstaráť. V priebehu decembra 2014 boli započaté práce na príprave formálneho „Oznámenia o strategickom dokumente“

Dňa 27.1.2015 sa konalo na Magistráte mesta Košice „Pracovné stretnutie v súvislosti s prípravou Oznámenia o strategickom dokumente k procesu posudzovania vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie“ za prítomnosti spracovateľa strategického dokumentu, SEA konzultantov, zástupcov Mesta Košice i Okresného úradu Košice – odboru starostlivosti o životné prostredie. Prediskutovaná bola otázka vstupných dát a podkladov potrebných pre proces SEA, dotknutých subjektov, plánovanej formy konzultácií vrátane zapojenie odbornej verejnosti do prác na Stratégii, resp. SEA proces. Bola vyriešená a nastavená interná spolupráca vrátane harmonogramu ďalších prác.

V priebehu februára 2015 bolo SEA konzultantom finalizované „Oznámenia o strategickom dokumente“, boli doplnené konkrétnejšie údaje predovšetkým ohľadom hlavných zložiek životného prostredia, ktoré budú tvoriť základ pre posudzovanie vplyvov strategického dokumentu – príroda a krajina, hluk, ľudské zdravie. Jednotlivými expertmi v rámci SEA tímu boli taktiež definované konkrétne požiadavky na vstupy (napr. podoba/parametre emisného modelu), boli identifikované problémy pre jednotlivé oblasti a navrhnuté environmentálne kritéria, ktoré by mali byť využité pri hodnotení a prioritizácii budúcich opatrení strategického dokumentu.

V priebehu marca 2015 bola v oblasti SEA pripravená detailnejšia analýza najdôležitejších zložiek životného prostredia z pohľadu SEA vrátane verejného zdravia – bolo rozhodnuté, že prioritne bude najvyšší dôraz kladený na oblasť ovzdušia, zdravia a životných podmienok vrátane otázky hluku, prírody a krajiny. Dokument „Oznámenie“ bol následne detailne diskutovaný na dvoch pracovných SEA workshopoch s dotknutou verejnosťou (zástupcami príslušných mestských častí a dotknutých orgánov), ktoré sa konali dňa 16.3.2015 v Košiciach. Za odborné organizácie sa stretnutia zúčastnili Okresný úrad Košice - odbor starostlivosti o životné prostredie, Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Štátnej ochrany prírody a pod., verejnosť bola zastúpená prostredníctvom zástupcov jednotlivých mestských častí mesta Košíc. Okresný úrad Košice - odbor starostlivosti o životné prostredie, vyjadril počas stretnutia predbežný súhlas s návrhom „Oznámenia“ bez ďalších pripomienok. Účelom detailnejšej diskusie v rámci workshopu bol obsah „Oznámenia o strategickom dokumente“, budúce určenie rozsahu posudzovania, predstavenie plánovanej metodiky, spresnenie podkladov, z ktorých bude SEA tím vychádzať a podobne. Následne bolo finalizované SEA Oznámenie, boli zapracované pripomienky z odborných seminárov a SEA Oznámenie bolo oficiálne zaslané dňa 25.3.2015 na Okresný úrad Košice so žiadosťou o začatie procesu SEA.

V priebehu apríla pripravoval konzultant internú metodiku hodnotenia vplyvov SRD na kľúčové zložky životného prostredia a verejného zdravia a spracovával doplňujúce podklady tak, aby po vydaní rozsahu hodnotenia strategického dokumentu mohli byť práce na hodnotení zahájené. V priebehu júna obdržal SEA Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice

[Správa o hodnotení strategického dokumentu](#)

konzultant od spracovateľa SRD prvé návrhy budúcej rozšírenej siete s upravenými variantmi vo formáte SHP. SEA konzultant uskutočnil v dňoch 15. a 16. 6. v Košiciach „site visit“ so zameraním na otázky ochrany prírody a krajiny. 15.6. sa SEA konzultant stretol so zástupcami Mesta Košice, konkrétne s odborníkmi na ochranu prírody a krajiny z Referátu životného prostredia a energetiky mesta Košice, a ďalej so zástupcami z Krajského pamiatkového úradu v Košiciach bola diskutovaná otázka mestskej zelene a chránených stromov. 16.6. prebehla debata v Prešove so zástupcami Štátnej ochrany prírody (ŠOP) ohľadom chránených území, dát a potrebných analýz.

V priebehu júla 2015 pokračovali práce na posúdenie vplyvov SRD z hľadiska dopadov na prírodu a krajinu, ovzdušie aj ľudské zdravie. Prebiehala komunikácia a výmena informácií so spracovateľom SRD, predovšetkým pokiaľ ide o vstupy týkajúce sa dopravného modelu, navrhovaných opatrení, hlukových a emisných údajov.

V priebehu augusta 2015 postupovali práce na príprave Správy SEA a na posúdenie vplyvov SRD z hľadiska dopadov na prírodu a krajinu, ovzdušie, klimatické zmeny, ľudské zdravie, vodu a ďalšie zložky životného prostredia. Prebiehala intenzívna komunikácia so spracovateľmi SRD, predovšetkým pokiaľ ide o vstupy týkajúce sa novo navrhovaných opatrení, ich možných negatívnych dopadov na prírodu a krajinu a ľudské zdravie. Predovšetkým sa riešila budúca situácia v oblasti Košickej Novej Vsi tak, aby boli čo najviac eliminované možné vplyvy na krajinu a predovšetkým na ľudské zdravie (možné budúce vedenie obchvatu Košickej Novej Vsi, apod.).

Finálny dokument - upravenú verziu Návrhovej časti SRD spolu s relevantnými prílohami spracovateľ SEA obdržal v priebehu septembra 2015.

HLAVNÉ ZISTENIA

Tabuľka nižšie podáva prehľad hlavných vplyvov návrhu SRD na jednotlivé aspekty ochrany životného prostredia, ktoré môžu byť touto koncepciou dotknuté.

Téma životného prostredia a verejného zdravia	Ciele SRD									
	Administratívna reforma	Zabezpečenie lepšieho financovania hromadnej dopravy	Zlepšenie prichodnosti mesta pre chodcov	Rozvoj smerujúci k mestu pre cyklistov	Postupná reforma parkovania	Urobiť z hromadnej dopravy atraktívnu voľbu a súčasť životného štýlu	Ekonomická efektívnosť prevádzky hromadnej dopravy so zodpovednými	Smerovanie k mestskej doprave priateľské k životnému prostrediu	Dobre riadená bezpečná cestná infraštruktúra	

Ovzdušie																									
Hluk a vibrácie																									
Príroda a krajina																									
Vodné pomery																									
Geologické pomery																									
Odpady																									
Kultúrne dedičstvo																									
Zdravie obyvateľov																									

Významná pozitívna alebo negatívna väzba

Slabá pozitívna alebo negatívna väzba

Na strategickej úrovni nie je pozitívna alebo negatívna väzba

Nižšie sú opísané detailné vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravia.

VPLYVY NA OVZDUŠIE

Celkovo vedie navrhnutá koncepcia k upokojeniu dopravy v meste, existujú však lokálne rozdiely a extrémny.

V obývaných oblastiach mesta Košice dôjde vplyvom realizácie koncepcie celkovo k zlepšeniu situácie (zníženie imisných príspevkov).

Návrhový scenár prináša z hľadiska najvýznamnejších súčasných problémov v území (prekračovanie hodnôt suspendovaných častíc a pravdepodobné prekračovanie imisného limitu benzo(a)pyrénu) zlepšenie. Odľahčuje imisne predovšetkým centrum mesta. Zvýšenie vplyvov dopravy možno očakávať len lokálne, kompenzovateľne posilnením následných opatrení na znižovanie resuspendovanej prašnosti.

Posudzovaná SRD bude mať na kvalitu ovzdušia v meste Košice pozitívny vplyv a z hľadiska ochrany ovzdušia je prijateľná.

VPLYVY NA ĽUDSKÉ ZDRAVIE

Rozdiel počtu obyvateľov exponovaných jednotlivým hladinám hluku v dennej dobe bude len veľmi nepatrný. Počet obyvateľov žijúcich v hlukovom pásme do 45 dB (A) v roku 2030 veľmi mierne stúpne, v nasledujúcich hlukových pásmach bude skôr rovnako mierne klesať.

Rozdiely v počte obyvateľov vystavených jednotlivým hodnotám hluku v nočnej dobe v roku 2015 a 2030 sú opäť len nepatrné. Vo všetkých skúmaných hlukových pásmach je počet obyvateľov v roku 2030 mizivo menší než v roku 2015.

Taktiež pri hodnotení intenzity obťažovania obyvateľstva hlukom v nulovej i návrhovej variante boli opäť zistené mizivé rozdiely v rádoch desiatín alebo stotín percent.

Na základe analýz dostupných dát existuje vysoká pravdepodobnosť, že navrhované dopravné opatrenia budú mať na situáciu hlukovej záťaže len obmedzený vplyv a hluková záťaž i cez prevedenie dopravných zmien bude naďalej konštantný.

V prípade realizácie SRD možno v Košiciach predpokladať odklon od individuálneho automobilizmu smerom k mestskej hromadnej doprave a otvorenia možností pre chôdzu a cyklo dopravu. Následkom toho s najväčšou pravdepodobnosťou dôjde k zníženiu inaktivity dospelých i detí, čo sa môže pozitívne odraziť na prevencii obezity, respiračných chorôb, kardiovaskulárnym chorôb. Ak ciele a opatrenia v tejto oblasti sa budú naplňať, pribudne aj pohoda a spokojnosť občanov spolu s rozvojom zdravia.

VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY

Vízia a ciele stratégie sú zamerané na reorganizáciu dopravy a doplnenie infraštruktúry pre pešiu, cyklistickú, hromadnú a individuálnu automobilovú dopravu.

Zníženie individuálnej automobilovej dopravy povedie k zníženiu emisií a tým aj k zlepšovaniu stavu zelene, v niektorých miestach môže vplyvom presunu časti dopravy dôjsť aj k zhoršeniu situácie.

Posudzovaná koncepcia významne neovplyvní migračnú priestupnosť krajiny pre živočíchy. Menšie stavby (cyklotrasy, električkové trate) nebudú mať na migráciu významnejší vplyv. Podmienkou je zachovanie priepustnosti pozdĺž vodných tokov.

VPLYVY NA KRAJINU

Z hľadiska krajinného rázu bude najvýraznejším novým prvkom obchvat Košickej Novej Vsi - severný variant, ktorý prechádza cez územie s prírodným charakterom krajiny. Pomerne významné budú aj ďalšie mosty cez Hornád, najmä prepojenie Masarykova - Prešovská, tie sú však zasadené v území, ktoré je už teraz významne ovplyvnené stavbami.

K fragmentácii krajiny ako celku nedochádza, vplyvy sú skôr lokálne. Dôjde k fragmentácii súvislých lesných porastov na východe mesta (obchvat Košickej Novej Vsi - severný variant).

VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA

Vplyvy koncepcie na chránené územia, vrátane lokalít Natura 2000, sú relatívne malé. Na území CHVÚ Volovské vrchy sú vedené 2 rekreačné cyklotrasy na existujúcich turistických cestách, ktoré sú aj dnes využívané cyklistami. V závislosti na spôsobe prevedenia cyklotrás môže dôjsť k okrajovým zásahom do okolitých porastov, súčasne môže dôjsť k určitému zvýšeniu rušenia. Jedna cyklotrasa prechádza cez okraj CHVÚ Košická kotlina, avšak nebude mať vplyv na predmety ochrany. Iné chránené územia nebudú dotknuté.

VPLYVY Z HĽADISKA KLIMATICKÝCH RIZÍK

S ohľadom na charakter koncepcie aj na charakteristiku dotknutého územia bolo ako hlavná téma k podrobnejšiemu hodnoteniu identifikované riziko ohrozenia povodňovými stavmi.

Pri ďalšom plánovaní dopravných stavieb (v rámci územného plánu alebo na úrovni jednotlivých projektov) zohľadniť skutočnosť, že niektoré návrhy sú situované do územia ohrozeného záplavami Q100, respektíve extrémnym prietokom Q1000.

VARIANTY A NEISTOTY

Hlavnou nejasnosťou zostáva otázka, či všetky navrhované opatrenia v SRD budú reálne realizované. Environmentálne vplyvy čiastočnej realizácie SRD - napr. bez navrhnutých proaktívnych opatrení na prenesenie individuálnej automobilovej dopravy na dopravu hromadnú - môžu byť výrazne horšie než naznačuje hodnotenie výsledného navrhnutého variantu. V tejto súvislosti je nutné v prípade budúcich úprav a prípadnej prioritizácie navrhovaných opatrení zabezpečiť opätovné posúdenie z hľadiska vplyvov na životné prostredie.